

LESZEK CZERWONKA

JACEK JAWORSKI

DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE I ŹRÓDŁA JEJ FINANSOWANIA W LATACH 2001–2010

Słowa kluczowe: inwestycje podmiotów gospodarczych, finansowanie inwestycji

Keywords: business investment, investment financing

Klasyfikacja JEL: G31

Wprowadzenie

Podstawowym warunkiem zapewnienia pozycji oraz ekspansji rynkowej w skali mikro, a także makro, jest nie tylko sprawność bieżącego zarządzania lecz również podejmowanie optymalnych decyzji dotyczących rozwoju i źródeł jego finansowania. Od trafności tych decyzji zależy perspektywiczna konkurencyjność pojedynczego podmiotu gospodarczego, a także całej gospodarki, ich udział w rynku, możliwości wzrostu i akumulacji generowanych korzyści.

Niniejszy artykuł otwiera cykl publikacji poświęconych aktywności inwestycyjnej polskich podmiotów gospodarczych. Jego celem jest wstępna identyfikacja i rozpoznanie kierunków inwestowania w latach 2001–2010 oraz ogólna diagnostyka źródeł finansowania dokonanych inwestycji. Badanie przeprowadzono na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób. Dane te nie uwzględniają wydatków inwestycyjnych podmiotów gospodarczych z sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”¹. Użyte metody badawcze to głównie analiza struktury i dynamiki nakładów na poszczególne rodzaje inwestycji oraz wykorzystanych źródeł finansowania. Analizę poprzedzono omówieniem pojęć, dotyczących inwestycji i ich finansowania, wykorzystanych w badaniu.

¹ *Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych I–XII 2011*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

Definicja i klasyfikacja badanych inwestycji oraz źródeł ich finansowania

W ramach przeprowadzonej analizy przyjęto (uwzględniając klasyfikację GUS²), że wydatki związane z działalnością inwestycyjną przedsiębiorstwa dotyczyć będą:

- wartości niematerialnych i prawnych,
- nakładów na zakup, wytworzenie lub ulepszenie środków trwałych, w tym w szczególności nowych obiektów,
- finansowych składników majątku trwałego.

Wartości niematerialne i prawne to nabyte przez jednostki prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o okresie ekonomicznej użyteczności przekraczającym jeden rok. W ich skład wchodzi w szczególności³:

- licencje, koncesje i inne autorskie prawa majątkowe,
- patenty, znaki towarowe i wzory użytkowe oraz zdobnicze, inne prawa do wynalazków,
- prawa do wykorzystywanych technologii, własne *know-how*,
- wartość firmy, rozumiana jako nadwyżka ceny nabycia przedsiębiorstwa nad wartością jego majątku w momencie sprzedaży,
- koszty zakończonych prac rozwojowych.

Środki trwałe to rzeczowe składniki majątku trwałego, kompletne i sprawne oraz zdadne do użytkowania, ich okres użyteczności jest dłuższy niż jeden rok⁴. W szczególności w badaniu zaliczono do nich⁵:

- nieruchomości (w tym grunty), budowle i budynki, lokale będące odrębną własnością, spółdzielcze własnościowe prawo do lokali mieszkalnych i użytkowych,
- maszyny, urządzenia techniczne, środki transportu i inne długotrwałe wykorzystywane środki produkcji,
- ulepszenia i inwestycje w obcych środkach trwałych,
- inwentarz żywy.

Na finansowe składniki majątku trwałego składają się zaś⁶:

- instrumenty kapitałowe – kontrakty, z których wynika prawo do majątku innych podmiotów, pozostałego po spłaceniu wszelkich zobowiązań (akcje i udziały w innych podmiotach),
- instrumenty finansowe – kontrakty powodujące powstanie praw finansowych u ich posiadacza i zobowiązań drugiej strony umowy (obligacje i inne papiery wartościowe o charakterze wierzycielskim).

² *Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2010 roku*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2011, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

³ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU 2002, nr 76, poz. 694 z późn. zm.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2010 roku...*

⁶ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości...

W ramach poszczególnych grup majątku trwałego uwzględniono także nakłady na inwestycje długoterminowe (w rozumieniu ustawy o rachunkowości⁷), a więc niewykorzystywane w bieżącej działalności jednostek⁸.

Wśród źródeł finansowania inwestycji, w badaniu wzięto pod uwagę⁹:

- środki własne inwestora – kwoty pochodzące z kapitałów własnych jednostek,
- środki budżetowe – kwoty pozyskane przez jednostki z budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego,
- krajowy kredyt bankowy – zaciągnięte zobowiązania w bankach i w innych krajowych instytucjach finansowych o charakterze kredytu bankowego,
- środki z zagranicy – źródła pozyskane poza granicami Polski, w tym wyspecyfikowano zagraniczny kredyt bankowy,
- inne źródła – wszelkie pozostałe źródła finansowania, wykorzystane przez jednostki, w tym dotacje, fundusze celowe, leasing (tylko w zakresie środków nim sfinansowanych i wykazanych w aktywach jednostek) itp.

Nakłady, dla których w danym roku jednostki nie otrzymały finansowania zostały wykazane w pozycji „nakłady niesfinansowane”. Obejmują one niezapłacone faktury, nieotrzymane transze kredytów i dotacji itp.

Analiza struktury i dynamiki wydatków inwestycyjnych oraz źródeł ich finansowania została przeprowadzona dla danych uwzględniających podział na sektor publiczny oraz prywatny. Do sektora publicznego zaliczane są podmioty gospodarki narodowej, będące własnością państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własnością jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego. Podmioty gospodarcze, które w co najmniej 50% należą do krajowych osób fizycznych, pozostałych krajowych jednostek prywatnych lub osób zagranicznych zaliczone zostały do sektora prywatnego¹⁰.

Struktura i dynamika nakładów inwestycyjnych

Inwestycje podmiotów gospodarczych w środki trwałe, wartości niematerialne i prawne oraz finansowe składniki majątku wyniosły w 2001 roku 150,7 mld złotych, zaś w roku 2010 – 230,8 mld złotych (załącznik 1). Stanowiły odpowiednio: 19,3 i 16,3% polskiego produktu krajowego brutto (PKB) w tychże latach. Zmiany tych wydatków w badanym okresie były zauważalnie skorelowane ze zmianami PKB (rys. 1). Zmiany obu wielkości miały

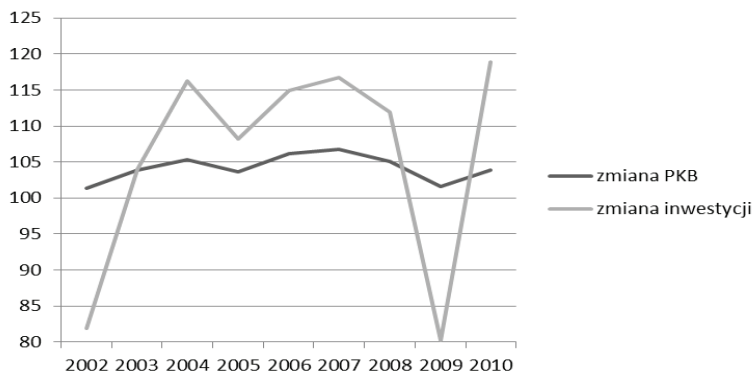
⁷ Zgodnie z ustawą o rachunkowości, inwestycje długoterminowe to aktywa nabyte lub wytworzone przez jednostkę w celu osiągnięcia korzyści wynikających z przyrostu ich wartości, osiągania z nich odsetek, dywidend bądź innych pożytków w okresie dłuższym niż rok.

⁸ *Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2010 roku...*

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Pojęcie stosowane w Rejestrze Urzędowym REGON*, Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

ten sam kierunek, przy czym zmiany nakładów inwestycyjnych nieznacznie wyprzedzały zmiany PKB w czasie i charakteryzowały się większą dynamiką.

Rysunek 1. Zmiany wartości PKB oraz inwestycji podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób w Polsce w latach 2002–2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Roczne wskaźniki makroekonomiczne. Środki trwale w gospodarce narodowej w 2001 roku (do 2010 roku)*, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

W podziale na sektor publiczny oraz prywatny w analizowanym okresie, wydatki inwestycyjne sektora prywatnego stanowiły około 2/3 wszystkich wydatków. Wyróżnić należy lata 2006–2008, kiedy to wydatki inwestycyjne tego sektora wynosiły powyżej 70% (72,9% w 2006 r.; 74,2% w 2007 r. oraz 74,5% w 2008 r.), podczas gdy w pozostałym okresie wahały się w przedziale od 62 (2001 r.) do 70% (2005 r.). W roku 2009 ponownie nastąpił spadek udziału prywatnych wydatków inwestycyjnych do 65%.

Lata 2006–2008 były okresem dobrej koniunktury gospodarczej w Polsce ze wzrostem gospodarczym przekraczającym 6% w latach 2006–2007 oraz wynoszącym 5,1% w 2008 roku¹¹. W okresie tym wzrost inwestycji ogółem wyniósł ponad 10%, z czego dynamika wzrostu inwestycji sektora prywatnego była jeszcze wyższa (załącznik 2). Dzięki temu nastąpił wzrost udziału sektora prywatnego w inwestycjach ogółem. W analizowanym okresie wzrost inwestycji przewyższający 10% wystąpił jeszcze w 2004 roku, w którym również wzrost gospodarczy przewyższał 5% (5,3)¹². Jednak w 2004 roku, w przeciwieństwie do lat 2006–2008, nastąpił wzrost udziału sektora publicznego w wydatkach inwestycyjnych (z 31,3 w 2003 do 33,7% w 2004 r.). Może to być związane ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku, czego skutkiem było uzyskanie środków budżetowych z Unii

¹¹ *Roczne wskaźniki makroekonomiczne*, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

¹² *Ibidem*.

Europejskiej, przeznaczonych na działalność inwestycyjną sektora publicznego. Przykładowo, na dostosowanie polskich granic do wymogów traktatu z Schengen¹³.

Dodatkowe środki z dotacji, które zostały przeznaczone na działalność inwestycyjną nie spowodowały w 2004 roku wzrostu udziału inwestycji prywatnych adekwatnego do okresu dobrej koniunktury (2006–2008). Dopiero w ciągu kilku kolejnych lat nastąpiło dostosowanie gospodarki do nowej sytuacji, m.in. dostęp do środków z UE uzyskały także podmioty z sektora prywatnego. Rok 2004 jest zatem momentem szczególnym w analizowanym okresie.

Analizując strukturę wydatków inwestycyjnych w podziale na rodzaje można zauważyć, że w analizowanym okresie wartość inwestycji ogółem wzrosła o 53%, zaś w ramach tego wzrostu wydatki na wartości niematerialne i prawne wzrosły o 99%, na środki trwałe i pierwsze wyposażenie inwestycji o 49% oraz na finansowe składniki majątku trwałego o 54% (załącznik 2). Największy wzrost dotyczył więc wydatków na wartości niematerialne i prawne, jednak pozycja ta stanowiła w analizowanym okresie pomiędzy 3 a 4% wszystkich wydatków, nie odgrywając znaczącej roli.

Podstawowymi kategoriami, na które dokonywano znaczących wydatków inwestycyjnych były nakłady na środki trwałe (stanowiące 46 do 58% wydatków) oraz wydatki na finansowe składniki majątku trwałego, których udział w inwestycjach ogółem wyniósł pomiędzy 38 a 49% (załącznik 1). Rozważając te dwie kategorie wydatków inwestycyjnych można zauważyć, że największy wzrost wydatków na środki trwałe wystąpił w ramach sektora publicznego w 2005 roku (37,7%), a w sektorze prywatnym w 2007 roku (28,4%). Były to lata odpowiednio: pierwszy pełny rok po wstąpieniu do Unii Europejskiej oraz rok najwyższego wzrostu gospodarczego w latach 2001–2010. Z kolei największy wzrost wydatków na finansowe składniki majątku trwałego wystąpił zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, w 2010 roku, wynosząc odpowiednio 39,3 oraz 65% (załącznik 2). Ogółem, zmiana wartości wydatków na środki trwałe oraz finansowe składniki majątku trwałego w okresie 2001–2010 kształtowała się podobnie i wyniosła odpowiednio: 49 oraz 54%, z tym, że zmiana wydatków na środki trwałe w sektorze publicznym wyniosła 74,5%, zaś dla sektora prywatnego 39%. W tym samym okresie dynamika zmian wydatków na finansowe składniki majątku trwałego wyniosła w sektorze publicznym 19,6 oraz 86,5% dla sektora prywatnego (załącznik 2). Tak więc w ramach analizowanej dekady nastąpił relatywny wzrost inwestycji w środki trwałe w sektorze publicznym w stosunku do wydatków sektora prywatnego, podczas gdy ten ostatni w stosunku do publicznego relatywnie zwiększył wydatki na finansowe składniki majątku trwałego.

¹³ *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za rok 2004. Tom I – omówienie*, Rada Ministrów, Warszawa 2005, część I, rozdz. 2, s. 123, www.mofnet.gov.pl (25.09.2012).

Analiza źródeł finansowania inwestycji podmiotów gospodarczych

Analiza struktury źródeł finansowania inwestycji w latach 2001–2010 wskazuje, że w całym tym okresie głównym źródłem finansowania były środki własne inwestorów, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Stanowiły one około 4/5 wszystkich środków użytych do sfinansowania inwestycji (załącznik 3). Drugim, pod względem udziału w ogólnej kwocie źródłem finansowania, były kredyty bankowe, stanowiąc przeciętnie około 8% wykorzystanych środków. Do źródeł finansowania inwestycji o mniejszym znaczeniu należą: środki budżetowe, środki z zagranicy oraz inne źródła (które w badanym okresie zyskały na znaczeniu w finansowaniu inwestycji sektora publicznego).

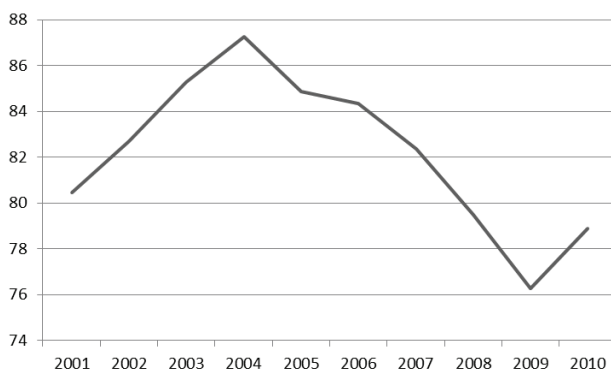
Środki własne w analizowanym okresie stanowiły 76,3 (2009) do 87,2% (2004 r.) ogólnej kwoty wydatków inwestycyjnych. W pierwszej połowie analizowanej dekady udział środków własnych rósł, osiągając w 2004 roku wartość maksymalną, aby następnie zacząć spadać, osiągając wartości poniżej 80%, które utrzymywały się od 2008 roku (rys. 2).

Powyższe tendencje nie są jednolite w obu grupach inwestorów: od roku 2008 nastąpił znaczący spadek środków własnych, zaangażowanych przez inwestorów z sektora publicznego (do około 65%), podczas gdy stopień zaangażowania środków własnych przez inwestorów z sektora prywatnego nie zmienił się znacząco, oscylując wokół wartości 85% (załącznik 3). Wyjaśnieniem tej zależności może być wzrost finansowania sektora publicznego z innych źródeł. Finansowanie inwestycji z tej kategorii oscyloowało w analizowanym okresie wokół wartości 1,5% dla sektora prywatnego. W sektorze publicznym początkowo udział finansowania inwestycji z innych źródeł był niższy niż dla sektora prywatnego, jednak w roku 2004 wzrósł nagle do 10%, aby na dwa lata spaść do pierwotnych wartości, po czym od 2008 roku wzrósł na stałe do wartości powyżej 10%, osiągając w 2008 roku 18,4% (załącznik 3). Wskazuje to, że o ile dla sektora prywatnego w analizowanym okresie 2001–2010 nie wydarzyło się nic, co mogłoby wpłynąć na szczególną zmianę chęci używania środków własnych do finansowania inwestycji, to dla sektora publicznego po 2004 roku, a szczególnie od 2008 roku wystąpiły istotne zmiany w strukturze źródeł finansowania inwestycji. Prawdopodobnie w pierwszym rządzie przyczyniły się do tych zmian dotacje z UE.

Drugim, pod względem wartości źródłem finansowania inwestycji, były kredyty bankowe. Łącznie, zarówno dla kredytu krajowego, jak i zagranicznego, udział tego źródła finansowania wynosił od 5,6 do 10,7%, z tym, że w całym analizowanym okresie dla sektora prywatnego udział kredytów w finansowaniu inwestycji był przeciętnie dwa razy wyższy niż dla sektora publicznego. W kategorii kredytów bankowych główny udział miało finansowanie kredytem krajowym, który stanowił około 4/5 wszystkich kredytów przeznaczonych na cele inwestycyjne.

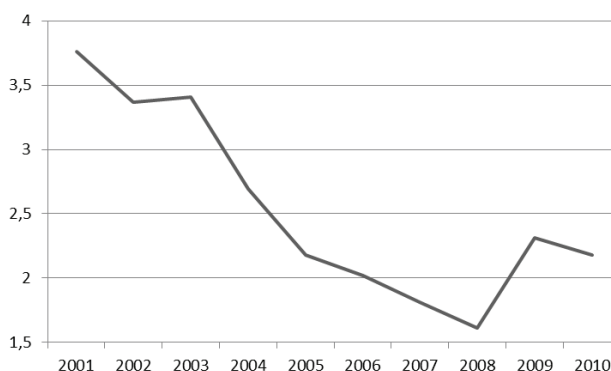
Kolejnym źródłem finansowania inwestycji są środki z zagranicy. Kategoria ta zawiera zagraniczny kredyt bankowy, uwzględniony w analizie wcześniej, wraz krajowymi kredytami bankowymi. W przypadku sektora prywatnego środki z zagranicy w analizowanym okresie oscylowały wokół udziału w finansowaniu inwestycji wynoszącego około

4%. Natomiast w przypadku sektora publicznego można zauważyć zdecydowaną tendencję rosnącą, począwszy od 2007 roku. W tym czasie udział środków z zagranicy w finansowaniu inwestycji wzrósł do 4,75% z poziomu poniżej 2%. Następnie udział ten rósł do 5,84% w roku 2008 aż do 7,86% w 2009 roku, aby na koniec utrzymać się powyżej 6% w 2010 roku. Wskazuje to na znaczący udział w finansowaniu inwestycji środków bezpośrednio przesyłanych z Unii Europejskiej (oprócz środków dystrybuowanych pośrednio przez polski budżet i państwowe agencje, ujętych w innych źródłach i przedstawionych wcześniej). Jest

Rysunek 2. Udział środków własnych inwestorów w finansowaniu inwestycji podmiotów zatrudniających powyżej 49 osób w Polsce w latach 2002–2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Roczne wskaźniki makroekonomiczne. Środki trwale w gospodarce narodowej w 2001 roku (do 2010 roku)*, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

Rysunek 3. Udział niezapłaconych faktur w finansowaniu inwestycji podmiotów z sektora prywatnego zatrudniających powyżej 49 osób w Polsce w latach 2002–2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Roczne wskaźniki makroekonomiczne. Środki trwale w gospodarce narodowej w 2001 roku (do 2010 roku)*, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

to również związane z wstąpieniem do Unii Europejskiej oraz dostępem do środków w ramach perspektywy finansowej na lata 2007–2013¹⁴.

Ostatnią analizowaną kategorią wśród źródeł finansowania są nakłady niesfinansowane (niezapłacone faktury). Ich przeciętny udział w całym okresie wynosił około 3%. W sektorze publicznym wynosił on około 3,5%, podczas gdy dla sektora prywatnego był bliższy 2,5%. W latach 2006–2008, czyli w okresie, gdy po kilku latach umiarkowanie korzystnego wzrostu PKB nastąpił okres bardzo dobrej koniunktury gospodarczej (ze wzrostem PKB powyżej 5, a nawet 6%)¹⁵, finansowanie nakładów inwestycyjnych przez sektor prywatny poprzez opóźnianie płatności zmniejszyło się do poziomu poniżej 2% (rysunek 3).

Podsumowanie

Najważniejsze wnioski z przeprowadzonej wstępnej analizy działalności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych można ująć następująco:

- 1) nakłady inwestycyjne rosły i malały w badanym okresie w sposób adekwatny do stopy wzrostu PKB, charakteryzując się jednak większą dynamiką zmian i wyprzedzając zmiany PKB w czasie;
- 2) 2/3 wydatków inwestycyjnych generował sektor prywatny;
- 3) sektor publiczny szybciej od prywatnego zwiększał inwestycje w środki trwałe, podczas gdy w sektorze prywatnym relatywnie szybciej rosły inwestycje w finansowe składniki majątku trwałego;
- 4) główne źródło finansowania inwestycji w obu sektorach stanowiły środki własne (przeciętnie około 4/5 wszystkich źródeł, dla inwestycji prywatnych blisko 85%);
- 5) udział środków własnych w finansowaniu inwestycji sektora publicznego zdecydowanie zmalał po 2004 roku, a zwłaszcza od roku 2008, na rzecz środków z zagranicy oraz innych źródeł;
- 6) udział kredytu jest około 2 razy wyższy w finansowaniu inwestycji sektora prywatnego, w stosunku do sektora publicznego;
- 7) finansowanie poprzez opóźnianie zapłaty jest bardziej rozpowszechnione w sektorze publicznym niż w prywatnym;
- 8) w okresie relatywnie lepszej koniunktury gospodarczej finansowanie inwestycji sektora prywatnego za pomocą niepłacenia faktur zmniejszyło się do poziomu poniżej 2%.

Wnioski te wyznaczają kierunki następnych analiz i badań. Najważniejsze z nich można przedstawić za pomocą następujących pytań badawczych:

- Jak silna była korelacja zmian nakładów inwestycyjnych oraz stopy wzrostu PKB?

¹⁴ Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami (2006/C 139/01), <http://eur-lex.europa.eu/> (30.09.2012).

¹⁵ Roczne wskaźniki makroekonomiczne, www.stat.gov.pl, IX/2012.

- Z jakim przesunięciem czasowym następowały zmiany inwestycji i stopy PKB?
- Jak w badanym okresie zmieniały się nakłady inwestycyjne w ujęciu realnym (po uwzględnieniu inflacji)?
- Czy na zmiany inwestycji podmiotów gospodarczych w ujęciu sektorowym miała wpływ postępująca prywatyzacja w sektorze publicznym?
- Jakie były przyczyny wysokiego udziału najdroższego z możliwych (środki własne) źródeł finansowania działalności inwestycyjnej?
- Jakie procesy i zdarzenia wpłynęły w sposób istotny na zmiany struktury źródeł finansowania inwestycji w obu sektorach?

Odpowiedzi na powyższe pytania autorzy będą poszukiwać na drodze analiz szczegółowych w kolejnych publikacjach.

Literatura

Pojęcie stosowane w Rejestrze Urzędowym REGON, Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami (2006/C 139/01), <http://eur-lex.europa.eu> (30.09.2012).

Roczne wskaźniki makroekonomiczne, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za rok 2004. Tom I – omówienie, Rada Ministrów, Warszawa 2005, część I, rozdz. 2, s. 123, www.mofnet.gov.pl (25.09.2012).

Środki trwale w gospodarce narodowej w 2001 (do 2010 roku), Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2011, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU 2002, nr 76, poz. 694 z późniejszymi zmianami.

Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych I-XII 2011, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, www.stat.gov.pl (27.09.2012).

dr Leszek Czerwonka
Uniwersytet Gdański

dr Jacek Jaworski
Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku

Załącznik 1

Inwestycje podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób w Polsce w latach 2001–2010

Pozycja	Sektor	j.m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Inwestycje ogółem	ogółem	mln zł	150 658	123 323	128 207	148 973	161 113	185 204	216 132	241 952	194 130	230 821	
	publiczny prywatny		57 325 93 333	39 231 84 092	40 197 88 010	50 169 98 804	48 362 112 751	50 252 134 951	55 724 160 409	61 644 180 308	68 039 126 091	80 461 150 360	
Wartości niematerialne i prawne	ogółem	%	38,05 61,95	31,81 68,19	31,35 68,65	33,68 66,32	30,02 69,98	27,13 72,87	25,78 74,22	25,48 74,52	35,05 64,95	34,86 65,14	
	publiczny prywatny	mln zł	4 659 962	4 514 906	5 943 849	5 090 1 272	4 360 1 093	5 794 3 267	6 814 4 499	7 047 5 167	7 861 6 489	7 861 6 489	9 272 7 595
Środki trwałe	ogółem	%	3,09 1,68 3,96	3,66 2,31 4,10	4,64 2,11 5,79	3,42 2,54 3,86	2,71 2,26 2,89	3,13 2,58 3,33	3,15 2,96 3,22	3,15 2,96 3,22	2,91 2,20 3,16	4,05 2,02 5,15	4,02 2,08 5,05
	publiczny prywatny	mln zł	72 135 20 760 51 375	60 328 17 360 42 968	60 592 16 706 43 886	70 884 18 163 52 721	81 942 25 009 56 933	90 947 22 336 68 611	115 923 27 801 88 122	127 858 33 808 94 050	112 467 36 111 76 357	107 619 36 222 71 397	
w tym nowe składniki	ogółem	%	47,88 36,21 55,04	48,92 44,25 51,10	47,26 41,56 49,86	47,58 36,20 53,36	50,86 51,71 50,49	49,11 44,44 50,84	53,64 49,89 54,94	52,84 54,84 52,16	57,93 53,07 60,56	46,62 45,02 47,48	
	publiczny prywatny	mln zł	67 877 19 869 48 008	54 459 16 776 37 683	55 516 16 217 39 299	63 968 17 328 46 640	70 508 20 079 50 429	82 961 21 856 61 105	105 790 27 085 78 705	118 154 33 234 84 920	104 649 35 479 69 170	98 942 35 223 63 719	
środków trwałych	ogółem	%	45,05 34,66 51,44	44,16 42,76 44,81	43,30 40,34 44,65	42,94 34,54 47,20	43,76 41,52 44,73	44,79 43,49 45,28	48,95 48,61 49,07	48,95 53,91 47,10	53,91 52,15 54,86	42,87 43,78 42,38	
	publiczny prywatny	mln zł	73 864 35 603 38 261	58 482 20 965 37 517	61 672 22 642 39 029	72 999 30 734 42 265	74 811 22 260 52 551	88 463 26 621 61 842	93 395 26 276 67 119	107 047 26 478 80 569	73 802 30 556 43 246	113 930 42 562 71 368	
Finansowe składniki majątku t rwałego	ogółem	%	49,03 62,11 40,99	47,42 53,44 44,61	48,10 56,33 44,35	49,00 61,26 42,78	46,43 46,03 46,61	47,77 52,98 45,83	43,21 47,15 41,84	44,24 42,95 50,23	38,02 44,91 34,30	49,36 52,90 47,46	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2001 roku (do 2010 roku), www.stat.gov.pl, IX/2012.

Załącznik 2

Zmiany inwestycji podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób w Polsce w latach 2001–2010

Pozycja	Sektor	j.m.	2002/1	2003/2	2004/3	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7	2009/8	2010/9	2010/01
Inwestycje ogółem	ogółem		-27 335	4 884	20 766	12 140	24 091	30 928	25 820	-47 822	36 691	80 163
	publiczny prywatny	mln zł	-18 094 -9 241	966 3 918	9 972 10 794	-1 807 13 947	1 890 22 200	5 472 25 458	5 920 19 899	12 422 24 269	6 395 -54 217	12 422 24 269
ogółem	ogółem	%	81,86	103,96	116,20	108,15	114,95	116,70	111,95	80,23	118,90	153,21
	publiczny prywatny		68,44 90,10	102,46 104,66	124,81 112,26	96,40 114,12	103,91 119,69	110,89 118,86	110,62 112,41	110,37 110,62	110,37 69,93	110,37 119,25
Wartości niematerialne i prawne	ogółem	mln zł	-145	1 429	-853	-730	1 434	1 020	233	814	1 411	4 613
	publiczny prywatny		-56 -90	-57 1 487	423 -1 276	-179 -551	202 1 232	352 668	-290 523	15 799	305 1 106	305 1 106
ogółem	ogółem	%	96,89	131,66	85,65	85,66	132,89	117,60	103,42	111,55	117,95	199,01
	publiczny prywatny		94,18 97,57	93,71 141,23	149,82 74,95	85,93 85,57	118,48 137,71	127,18 114,85	82,39 110,12	101,11 114,04	122,23 117,04	174,32 205,44
Środki trwałe	ogółem	mln zł	-11 807	264	10 292	11 058	9 005	24 976	11 935	-15 391	-4 848	35 484
	publiczny prywatny		-3 400 -8 407	-654 918	1 457 8 835	6 846 4 212	-2 673 11 678	5 465 19 511	6 007 5 928	2 303 -17 693	111 -4 960	15 462 20 022
ogółem	ogółem	%	83,63	100,44	116,99	115,60	110,99	127,46	110,30	87,96	95,69	149,19
	publiczny prywatny		83,62 83,64	96,23 102,14	108,72 120,13	137,69 107,99	89,31 120,51	124,47 128,44	121,61 106,73	106,81 81,19	100,31 93,50	174,48 138,97
w tym nowe składniki środków trwałych	ogółem	mln zł	-13 418	1 057	8 452	6 540	12 453	22 829	12 364	-13 505	-5 707	31 065
	publiczny prywatny		-3 093 -10 325	-559 1 616	1 111 7 341	2 751 3 789	1 777 10 676	5 229 17 600	6 149 6 215	2 245 -15 750	-256 -5 451	15 354 15 711
ogółem	ogółem	%	80,23	101,94	115,22	110,22	117,66	127,52	111,69	88,57	94,55	145,77
	publiczny prywatny		84,43 78,49	96,67 104,29	106,85 118,68	115,88 108,12	108,85 121,17	123,92 128,80	122,70 107,90	106,76 81,45	99,28 92,12	177,28 132,73
Finansowe składniki ma- jątku trwałego	ogółem	mln zł	-15 382	3 190	11 327	1 812	13 652	4 932	13 652	-33 245	40 128	40 066
	publiczny prywatny		-14 638 -744	1 677 1 513	8 092 3 235	-8 474 10 286	4 361 9 291	-345 202	4 345 13 450	202 -37 323	4 078 28 122	12 006 28 122
ogółem	ogółem	%	79,18	105,45	118,37	102,48	118,25	105,58	114,62	68,94	154,37	154,24
	publiczny prywatny		58,89 98,06	108,00 104,03	135,74 108,29	72,43 124,34	119,59 117,68	98,70 108,53	100,77 120,04	115,40 53,68	139,29 165,03	119,55 186,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2001 roku (do 2010 roku), www.stat.gov.pl, IX/2012.

Źródła finansowania inwestycji podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób w Polsce w latach 2001–2010

Pozycja	Sektor	jm	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nakłady ogółem	ogółem	mln zł	150 658	123 323	128 207	148 973	161 113	185 204	216 132	241 952	194 130	230 821
	publiczny		57 325	39 231	40 197	50 169	48 362	50 252	55 724	61 644	68 039	80 461
	prywatny	%	93 333	84 092	88 010	98 804	112 751	134 951	160 409	180 308	126 091	150 360
	publiczny		38,05	31,81	31,35	33,68	30,02	27,13	25,78	25,48	35,05	34,86
	prywatny		61,95	68,19	68,65	66,32	69,98	72,87	74,22	74,52	64,95	65,14
Środki własne inwestora	ogółem	mln zł	121 227	101 990	109 342	129 966	136 718	156 185	178 054	192 324	148 041	182 066
	publiczny		49 138	33 641	34 888	44 913	37 912	42 647	44 373	38 615	45 197	51 463
	prywatny		72 089	68 349	74 454	85 053	98 806	113 538	133 681	153 709	102 844	130 603
	ogółem	%	80,47	82,70	85,29	87,24	84,86	84,33	82,38	79,49	76,26	78,88
	publiczny		85,72	85,85	86,79	89,52	78,39	84,87	79,63	62,64	66,43	63,96
	prywatny		77,24	81,28	93,06	86,08	87,63	84,13	83,34	85,25	81,56	86,86
Środki budżetowe	ogółem	mln zł	2 369	1 084	1 287	1 592	2 008	2 761	3 430	3 351	3 806	4 926
	publiczny		2 171	999	1 185	1 471	1 843	2 345	3 231	3 142	3 223	4 287
	prywatny		198	85	102	121	165	416	199	209	583	639
	ogółem	%	1,57	0,88	1,00	1,07	1,25	1,49	1,59	1,38	1,96	2,13
	publiczny		3,79	2,55	2,95	2,93	3,81	4,67	5,80	5,10	4,74	5,33
	prywatny		0,21	0,10	0,12	0,12	0,15	0,31	0,12	0,12	0,46	0,42
Krajowy kredyt bankowy	ogółem	mln zł	14 037	9 860	7 948	7 527	7 288	12 078	15 852	17 584	15 781	14 417
	publiczny		2 832	2 118	1 751	989	1 002	1 561	2 277	2 255	3 323	3 332
	prywatny		11 205	7 742	6 197	6 538	6 286	10 517	13 575	15 329	12 458	11 085
	ogółem	%	9,32	8,00	6,20	5,05	4,52	6,52	7,33	7,27	8,13	6,25
	publiczny		4,94	5,40	4,36	1,97	2,07	3,11	4,09	3,66	4,88	4,14
	prywatny		12,01	9,21	7,04	6,62	5,58	7,79	8,46	8,50	9,88	7,37
	ogółem	mln zł	6 052	4 682	3 418	4 515	4 648	7 087	9 322	8 829	10 589	7 661
	publiczny		530	694	677	912	795	955	2 646	3 599	5 347	5 046
	prywatny		5 522	3 988	2 741	3 603	3 853	6 132	6 676	5 230	5 242	2 615
	ogółem	%	4,02	3,80	2,67	3,03	2,88	3,83	4,31	3,65	5,45	3,32
	publiczny		0,92	1,77	1,68	1,82	1,64	1,90	4,75	5,84	7,86	6,27
	prywatny		5,92	4,74	3,11	3,65	3,42	4,54	4,16	2,90	4,16	1,74

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
w tym zagraniczny kredyt bankowy	ogółem	mln zł	2 972	2 382	1 759	2 391	1 803	2 464	4 355	3 310	5 034	2 246
	publiczny		443	514	449	496	271	223	701	1 443	2 422	997
bankowy	ogółem	%	2 529	1 868	1 310	1 895	1 532	2 241	3 654	1 867	2 612	1 249
	publiczny		1,97	1,93	1,37	1,60	1,12	1,33	2,01	1,37	2,59	0,97
Kredyt bankowy razem	ogółem	mln zł	16 009	12 242	9 707	9 918	9 091	14 542	20 207	20 894	20 815	16 663
	publiczny		3 275	2 632	2 200	1 485	1 273	1 784	2 978	3 698	5 745	4 329
razem	ogółem	%	12 734	9 610	7 507	8 433	7 818	12 758	17 229	17 196	15 070	12 334
	publiczny		10,63	9,93	7,57	6,66	5,64	7,85	9,35	8,64	10,72	7,22
Inne źródła	ogółem	mln zł	1 799	1 499	1 748	1 188	6 025	2 450	4 480	14 258	10 311	15 767
	publiczny		984	402	235	354	4 830	829	1 281	11 334	8 258	13 584
Inne źródła	ogółem	%	815	1 097	1 513	834	1 195	1 621	3 199	2 924	2 053	2 183
	publiczny		1,19	1,22	1,36	0,80	3,74	1,32	2,07	5,89	5,31	6,83
Nakłady finansowe (niezapłacone faktury)	ogółem	mln zł	1,72	1,02	0,58	0,71	9,99	1,65	2,30	18,39	12,14	16,88
	publiczny		0,87	1,30	1,72	0,84	1,06	1,20	2,00	1,62	1,63	1,45
Nakłady finansowe (niezapłacone faktury)	ogółem	mln zł	5 174	4 208	4 464	4 185	4 425	4 643	4 818	5 608	5 603	5 984
	publiczny		1 668	1 377	1 461	1 531	1 964	1 915	1 915	2 698	2 691	2 705
Nakłady finansowe (niezapłacone faktury)	ogółem	%	3 506	2 831	3 003	2 654	2 461	2 728	2 903	2 910	2 912	3 279
	publiczny		3,43	3,41	3,48	2,81	2,75	2,51	2,23	2,32	2,87	2,59
Nakłady finansowe (niezapłacone faktury)	ogółem	%	2,91	3,51	3,63	3,05	4,06	3,81	3,44	4,38	3,96	3,36
	publiczny		3,76	3,37	3,41	2,69	2,18	2,02	1,81	1,61	2,31	2,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2001 roku (do 2010 roku), www.stat.gov.pl, IX/2012.

Zmiany źródeł finansowania inwestycji podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób w Polsce w latach 2001–2010

Pozycja	Sektor	j.m.	2002/1	2003/2	2004/3	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7	2009/8	2010/9	2010/01
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nakłady ogółem	ogółem		-27 335	4 884	20 766	12 140	24 091	30 928	25 820	-47 822	36 691	80 163
	publiczny	mln zł	-18 094	966	9 972	-1 807	1 890	5 472	5 920	6 395	12 422	23 136
	prywatny		-9 241	3 918	10 794	13 947	22 200	25 458	19 899	-54 217	24 269	57 027
ogółem	ogółem	%	81,86	103,96	116,20	108,15	114,95	116,70	111,95	80,23	118,90	153,21
	publiczny		68,44	102,46	124,81	96,40	103,91	110,37	110,62	110,37	110,37	140,36
	prywatny		90,10	104,66	112,26	114,12	119,69	118,86	112,41	69,93	119,25	161,10
Środki własne inwestora	ogółem	mln zł	-19 237	7 352	20 624	6 752	19 467	21 869	14 270	-44 283	34 025	60 839
	publiczny		-15 497	1 247	10 025	-7 001	4 735	1 726	-5 758	6 582	6 266	2 325
	prywatny		-3 740	6 105	10 599	13 753	14 732	20 143	20 028	-50 865	27 759	58 514
ogółem	ogółem	%	84,13	107,21	118,86	105,20	114,24	114,00	108,01	76,97	122,98	150,19
	publiczny		68,46	103,71	128,73	84,41	112,49	104,05	87,02	117,05	113,86	104,73
	prywatny		94,81	108,93	114,24	116,17	114,91	117,74	114,98	66,91	126,99	181,17
Środki budżetowe	ogółem	mln zł	-1 285	203	305	416	753	669	-79	455	1 120	2 577
	publiczny		-1 172	186	286	372	502	886	-89	81	1 064	2 116
	prywatny		-113	17	19	44	251	-217	10	374	56	441
ogółem	ogółem	%	45,76	118,73	123,70	126,13	137,50	124,23	97,70	113,58	129,43	207,94
	publiczny		46,02	118,62	124,14	125,29	127,24	137,78	97,25	102,58	133,01	197,47
	prywatny		42,93	120,00	118,63	136,36	252,12	47,84	105,03	278,95	109,61	322,73
Krajowy kredyt bankowy	ogółem	mln zł	-4 177	-1 912	-421	-239	4 790	3 774	1 732	-1 803	-1 364	380
	publiczny		-714	-367	-762	13	559	716	-22	1 068	9	500
	prywatny		-3 463	-1 545	341	-252	4 231	3 058	1 754	-2 871	-1 373	-120
ogółem	ogółem	%	70,24	80,61	94,70	96,82	165,72	131,25	110,93	89,75	91,36	102,71
	publiczny		74,79	82,67	56,48	101,31	155,79	145,87	99,03	147,36	100,27	117,66
	prywatny		69,09	80,04	105,50	96,15	167,31	129,08	112,92	81,27	88,98	98,93
Środki z zagranicy	ogółem	mln zł	-1 370	-1 264	1 097	133	2 439	2 235	-493	1 760	-2 928	1 609
	publiczny		164	-17	235	-117	160	1 691	953	1 748	-301	4 516
	prywatny		-1 534	-1 247	862	250	2 279	544	-1 446	12	-2 627	-2 907
ogółem	ogółem	%	77,36	73,00	132,09	102,95	152,47	131,54	94,71	119,93	72,35	126,59
	publiczny		130,94	97,55	134,71	87,17	120,13	277,07	136,02	148,57	94,37	952,08
	prywatny		72,22	68,73	131,45	106,94	159,15	108,87	78,34	100,23	49,89	47,36

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
w tym zagraniczny kredyt bankowy	ogółem	mln zł	-590	-623	632	-588	661	1 891	-1 045	1 724	-2 788	-726
	publiczny		71	-65	47	-225	-48	478	742	979	-1 425	554
bankowy	ogółem	%	-661	-558	585	-363	709	1 413	-1 787	745	-1 363	-1 280
	publiczny		80,15	73,85	135,93	75,41	136,66	176,75	76,00	152,08	44,62	75,57
Kredyt bankowy razem	ogółem	mln zł	116,03	87,35	110,47	54,64	82,29	314,35	205,85	167,84	41,16	225,06
	publiczny		73,86	70,13	144,66	80,84	146,28	163,05	51,09	139,90	47,82	49,39
Inne źródła	ogółem	mln zł	-3 767	-2 535	211	-827	5 451	5 665	687	-79	-4 152	654
	publiczny		-643	-432	-715	-212	511	1 194	720	2 047	-1 416	1 054
Nakłady niesfinansowane (niezapłacone faktury)	ogółem	%	-3 124	-2 103	926	-615	4 940	4 471	-33	-2 126	-2 736	-400
	publiczny		76,47	79,29	102,17	91,66	159,96	138,96	103,40	99,62	80,05	104,09
Inne źródła	ogółem	mln zł	80,37	83,59	67,50	85,72	140,14	166,93	124,18	155,35	75,35	132,18
	publiczny		75,47	78,12	112,34	92,71	163,19	135,04	99,81	87,64	81,84	96,86
Nakłady niesfinansowane (niezapłacone faktury)	ogółem	mln zł	-300	249	-560	4 837	-3 575	2 030	9 778	-3 947	5 456	13 968
	publiczny		-582	-167	119	4 476	-4 001	452	10 053	-3 076	5 326	12 600
Inne źródła	ogółem	%	282	416	-679	361	426	1 578	-275	-871	130	1 368
	publiczny		83,32	116,61	67,96	504,15	40,66	182,86	318,26	72,32	152,91	876,43
Nakłady niesfinansowane (niezapłacone faktury)	ogółem	mln zł	40,85	58,46	150,64	1 364,41	17,16	154,52	884,78	72,86	164,50	1 380,49
	publiczny		134,60	137,92	55,12	143,29	135,65	197,35	91,40	70,21	106,33	167,85
Nakłady niesfinansowane (niezapłacone faktury)	ogółem	mln zł	-966	256	-279	240	218	175	790	-5	381	810
	publiczny		-291	84	70	433	-49	0	783	-7	14	1 037
Nakłady niesfinansowane (niezapłacone faktury)	ogółem	%	-675	172	-349	-193	267	175	7	2	367	-227
	publiczny		81,33	106,08	93,75	105,73	108,88	103,77	116,40	99,91	106,80	115,66
Nakłady niesfinansowane (niezapłacone faktury)	ogółem	mln zł	82,55	106,10	104,79	128,28	97,51	100,00	140,89	99,74	100,52	162,17
	publiczny		80,75	106,08	88,38	92,73	110,85	106,41	100,24	100,07	112,60	93,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Srodkit trwale w gospodarce narodowej w 2001 roku (do 2010 roku)*, www.stat.gov.pl, IX/2012.

Streszczenie

Przetrwanie i rozwój pojedynczych podmiotów gospodarczych uzależnione są od bieżącego zarządzania oraz efektywnej działalności inwestycyjnej. W przypadku działalności inwestycyjnej istotna jest zarówno struktura podejmowanych inwestycji, jak i źródła ich finansowania. Decyzje te, kluczowe z punktu widzenia danego podmiotu gospodarczego, mają następnie wpływ na całą gospodarkę. Celem tego opracowania jest wstępna identyfikacja i rozpoznanie kierunków inwestowania w latach 2001–2010 oraz ogólna diagnostyka źródeł finansowania dokonanych inwestycji. Zastosowane metody badawcze to głównie analiza struktury i dynamiki nakładów na poszczególne rodzaje inwestycji oraz wykorzystanych źródeł finansowania.

INVESTMENT ACTIVITIES OF POLISH ENTERPRISES AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY (2001–2010)

Summary

The survival and development of individual businesses is dependent on current management and effective investments. In case of investment activity both are important: the structure of the investment, as well as the source of their financing. These decisions, crucial for the business unit, then have an impact on the whole economy. The aim of this study is to identify and recognize the investments' directions in years 2001–2010, and make the overall diagnosis of financing sources of these investments. The main research methods are structure and dynamism analysis of different investment types and financing sources used.